

Kan bakterier være nyttige for dig?

Jytte Josephsen
Cand. scient. phd

- Mælkesyrebakterier og fermenterede produkter
- Mikrobiota
- Probiotika

14. november 2016

Jytte Josephsen

2

14. november 2016

Jytte Josephsen

3

Lactococcus lactis

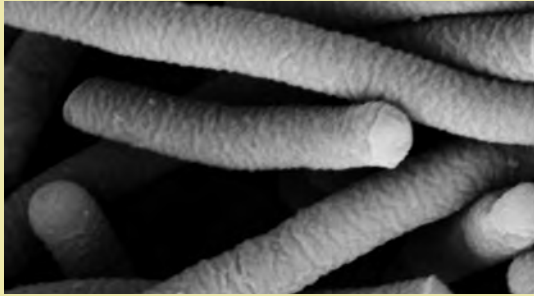

14. november 2016

Jytte Josephsen

4

Lactobacillus acidophilus

14.november 2016

Jytte Josephsen

5

Mælkesyre bakterier i fermenterede produkter:

- *Lactobacillus*
- *Pediococcus*
- *Weissella*
- *Leuconostoc*
- *Oenococcus*
- *Lactococcus*
- *Streptococcus thermophilus*

14.november 2016

Jytte Josephsen

6

14.november 2016

Jytte Josephsen

7

Mesophile starterkulturer for ost

- Lactococcus lactis* subsp. *lactis*
- Lactococcus lactis* subsp. *cremoris*
- Lactococcus lactis* subsp. *lactis* biovar. *diacetylactis*
- Leuconostoc mesenteroides* subsp. *cremoris*
- Leuconostoc lactis*

14.november 2016

Jytte Josephsen

8

Thermophile kulturer til ost

Streptococcus thermophilus
Lactobacillus delbrueckii subsp. *bulgaricus*
Lactobacillus helveticus
Lactobacillus delbrueckii subsp. *lactis*
Propionibacterium

14.november 2016

Jytte Josephsen

9

Fermentede mejeriprodukter

14.november 2016

Jytte Josephsen

10

Hvad gør bakterierne i mælk?

De omdanner mælkesukker (laktose) til
 mælkesyre, evt også til eddikesyre og CO₂

De nedbryder proteiner og fedt

14.november 2016

Jytte Josephsen

11

Bakterierne har betydning for :

- Holdbarhed
- Textur og udseende
- Smag og aroma
- Bedre ernæringsegenskaber

14.november 2016

Jytte Josephsen

12

Bakterier i munden

14.november 2016

Jytte Josephsen

13

Helicobacter pylori i maven

14.november 2016

Jytte Josephsen

14

Nature 444/21/28 p 1009, 2006

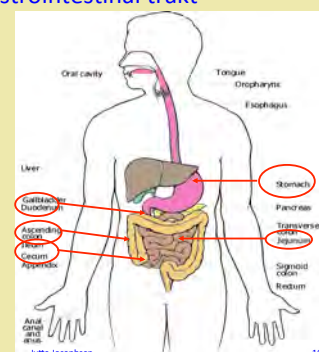
Figure 1 | Home for an abundant microbiological flora. The human gut and (inset) a scanning electron micrograph of part of the small intestine, with some bacterial inhabitants picked out in green.

14.november 2016

Jytte Josephsen

15

Den gastrointestinale trakt

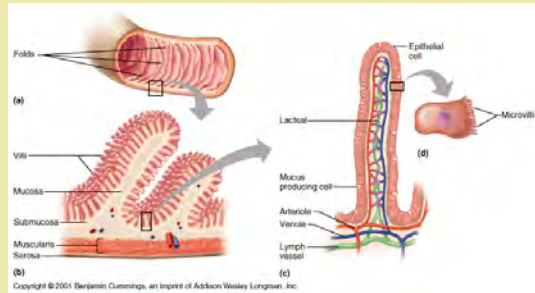

14.november 2016

Jytte Josephsen

16

Tyndtarm med villi

14.november 2016

Jytte Josephsen

17

Mikrobiota

- Overfladen af tarmen : 150-200 m²
- 10¹⁴ (100. 000.000.000.000) bakterier
- Flere end 1000 forskellige arter
- Mange bakterier er ikke identificerede
- Indeholder 3 mil gener

14.november 2016

Jytte Josephsen

18

TARMEN

- Maven: 10 – 10³ /ml
- Tolvfingertarmen: få
- Ileum: op til 10⁸ /ml
- Tyktarm: op til 5 10¹¹/ml

14.november 2016

Jytte Josephsen

19

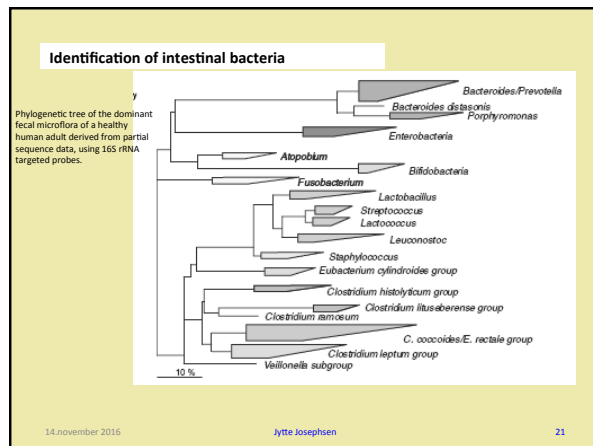
TARMEN

- Mave og tolvfingertarm:
  - lactobacilli, streptokokker og gær
- Tyndtarm (Ileum):
  - lactobacilli, coliforme bakterier, streptokokker, bacteriodes, bifidobakterier, fusobakterier
- Tyktarm:
  - Som tyndtarm + Eubacteria, Clostridier, Veilonella, Proteus, Pseudomonas, gær, Protozoa

14.november 2016

Jytte Josephsen

20

Tidlig kolonisering

- Sker ved fødsel
- Også af tyndtarmen
  - kan være et vigtigt for at sikre den rigtige modning af slimhinde immunsystemet
- Bifidobacteria og Bacteroides

14.november 2016 Jytte Josephsen 23

Mikrobiota

- Stabil over tid
- Vært specifik
- Alders afhængig
- Resilient

14.november 2016 Jytte Josephsen 24

Bakterietyper

- De Gode
  - Fermentative bakterier
  - Danner kortkædede fede syrer, lavt pH
  - Immun balancerende
- De dårlige
  - Proteolytiske, forrådnelse
  - Danner toksiske stoffer
- De onde
  - Patogener, toksiske, ineffektive

14.november 2016

Jytte Josephsen

25

Mikrobiotaen har betydning for:

- Fordøjelsen
  - Energiudvinding
  - Syntese af peptider (signalstoffer)
  - Syntese af vitaminer
  - Syntese af fede syrer
- Fjernelse af gifte
- Dannelse af toksiner

14.november 2016

Jytte Josephsen

26

Mikrobiotaen har betydning for:

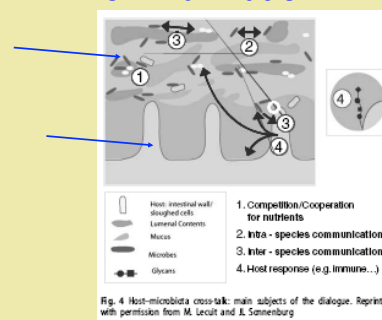
- Konkurrencemæssig udelukkelse af patogener
  - Kamp om vedhæftningssteder
  - Kamp om føde
  - Produktion af antimikrobielle stoffer

14.november 2016

Jytte Josephsen

27

Kommunikation

14.november 2016

Jytte Josephsen

28

Kommunikation

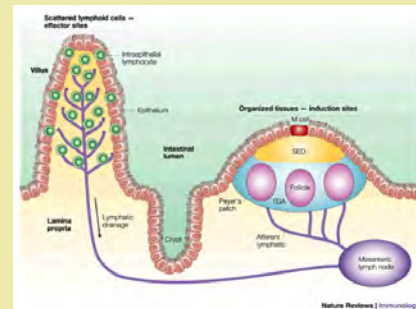
- Indflydelse på expressionen af værtens gener, som er involveret i:
  - reguleringen af optagelsen af føde
  - stofskifte (metabolisme),
  - mucosal barriere funktion
  - epitelcellernes aktivitet
- aldersafhængig

14. november 2016

Jytte Josephsen

29

Immunsystem (Peyer's patch)

14. november 2016

Jytte Josephsen

30

Mikrobiotas har betydning for :

- Immunsystemet:
  - Modning og vedligeholdelse
  - Allergi
  - IBD/IBS (Crohn's, ulcerativ colitis)
  - Påvirker dannelsen af signalstoffer (cytokiner)

14. november 2016

Jytte Josephsen

31

Mikrobiotaen har indflydelse på:

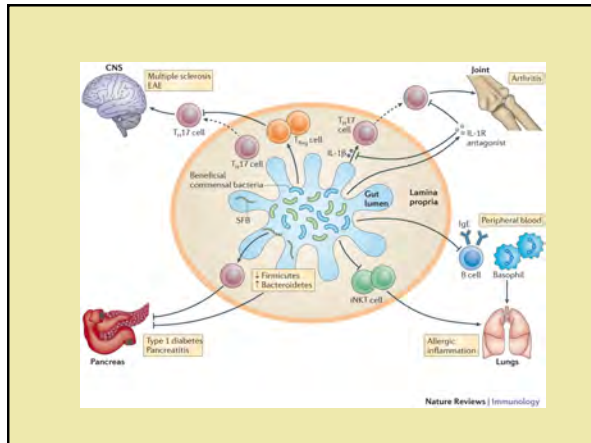
- Fedme
  - Deltager i nedbrydningen af føden
  - Danner signalstoffer
- Cancer
  - Nogle bakterier producere kræftfremkaldende stoffer

14. november 2016

Jytte Josephsen

32

Inflammation

Er kroppens forsøg på at beskytte sig selv

- Formål: fjerne skadelige stimuli,
  - som beskadigede celler, irritanter eller patogener
- - og begynde helingsprocessen
- velkendte tegn på normal inflammation:
  - varme, smerte, rødme og hævelse

14. november 2016

Jytte Josephsen

34

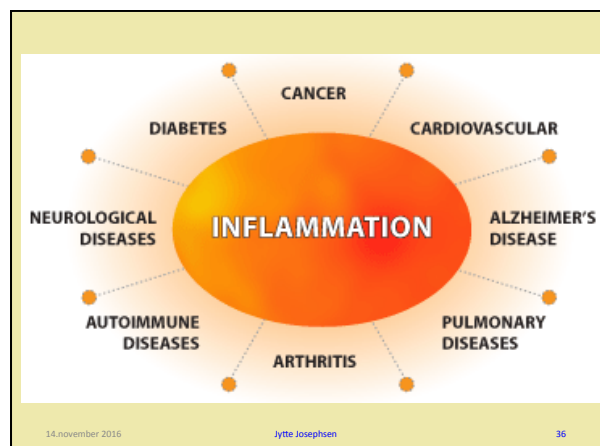
Kronisk Inflammation

- **(systemisk) inflammation** er resultatet af frigivelsen af proinflammatoriske cytokiner fra immunrelaterede celler og kronisk aktivering af det medfødte immunsystem

14. november 2016

Jytte Josephsen

35

14. november 2016

Jytte Josephsen

36

- Mælkesyrebakterier og fermenterede produkter
- Mikrobiota
- **Probiotika**

14.november 2016

Jytte Josephsen

37

FAO/WHO definition af probiotika

som

‘‘levende mikroorganismer som, hvis det indtages i tilstrækkelige mængder som del af fødevarer, give en sundhedsmæssig fordel på værten.’’

Greek: 'pro bio' = for liv

14.november 2016

Jytte Josephsen

38

Under 2. verdenskrig fandt tyskerne ud af, at bakterier i frisk kamellort kunne helbrede dysenteri

- Dysenteri forårsages af *Shigella dysenteriae*
- Undersøgelser viste at *Bacillus subtilis* kunne *bekæmpe* dysenteribakterien

14.november 2016

Jytte Josephsen

39

Probiotiske bakterier

- Specifikke stammer af mælkesyrebakterier og bifidobakterier
- Kan balancere tarmens mikrobiota og normalisere dysfunktioner
- Kan kommunikere med mikrobiota og direkte påvirker værtscelle funktioner og svar

14.november 2016

Jytte Josephsen

40

Probiotiske mælkesyrebakterier

- *Lactobacillus acidophilus*
- *Lactobacillus johnsonii*
- *Lactobacillus gasseri*
- *Lactobacillus casei/paracasei*
- *Lactobacillus rhamnosus*
- *Lactobacillus plantarum*
- *Lactobacillus reuteri*
- *Lactobacillus bulgaricus*
- *Streptococcus thermophilus*
- *Enterococcus faecium*
- *Pediococcus acidilactici*

14.november 2016

Jytte Josephsen

41

Andre probiotiske mikroorganismer

- *Bifidobacterium bifidum*
- *Bifidobacterium longum/infantis*
- *Bifidobacterium animalis/lactis*
- *Bifidobacterium breve*
- *Propionibacterium freudenreichii*
- *Saccharomyces boulardii*

14.november 2016

Jytte Josephsen

42

Probiotiske bakterier

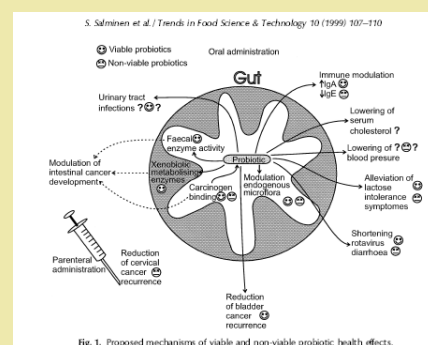
har evnen til:

- at kolonisere transient i mave-tarmkanalen,
- modvirker patogener
- stabilisere epitelbarrierefunktionen
- påvirke immunresponset
- fjerne skadelige forbindelser, enzymer, bakterier eller vira fra tarmen

14.november 2016

Jytte Josephsen

43

14.november 2016

Jytte Josephsen

44

- Lindring af laktoseintolerans
- Lindring og forebyggelse af diarré
- Lindring af irriterede tarmsygdom og inflammatoriske tarmsygdomme
- Lindring af symptomer på fødevareallergi hos spædbørn
- Reduceret risiko for blære - og tyktarmskræft

14.november 2016

Jytte Josephsen

45

Probiotika

- Det er vist at *Lactobacillus paracasei* 8700.2 og *Lactobacillus plantarum* HEAL9 (hver for sig)
- reducerede varigheden af almindelig forkølelse og fremmede en hurtigere normaltilstand
- forhindrede og forsinkede udviklingen af multiple sklerose

14.november 2016

Jytte Josephsen

46

Lactobacillus plantarum 299v

- *Lactobacillus plantarum* dominerer ofte i spontane fermenteringer
- *Lb. plantarum* 299v kan overleve passagen gennem maven

14.november 2016

Jytte Josephsen

47

Lactobacillus plantarum 299v

- Man har set levende celler på mucosaen og de var metabolisk aktive
- Har anti-mikrobiel aktivitet mod flere potentielt patogene bakterier som:
  - *Listeria monocytogenes*, *Bacillus cereus*, *E. coli*, *Salmonella enterica*, *Streptococcus mutans* og *Candida albicans*

14.november 2016

Jytte Josephsen

48

Lactobacillus plantarum 299v

- Hindrer vedhæftning af *E. coli* til epitelcelle kulturer ved at inducere højere mucin produktion
- Har hæmmende effekt overfor *Bacteroides*
- Mindsker forekomsten af *Clostridium difficile* associerede sygdomme

14. november 2016

Jytte Josephsen

49

Lactobacillus plantarum 299v

Placebo, dobbelt blindforsøg viste at indtagelse af *Lactobacillus plantarum* 299v i 3 uger

- gav højere niveauer af carboxylsyrer (eddike og propionsyre), som kan have en positiv effekt på lipid stofskiftet og inflammation
- Gav større diversitet af mikrobiotaen

14. november 2016

Jytte Josephsen

50

Lactobacillus plantarum 299v

Adskillige rotteforsøg *in vitro* og *in vivo* har vist at bakterien

- kan hæmme overførsel af andre bakterier i mucosaen (mindsket permeabilitet / translokation)

14. november 2016

Jytte Josephsen

51

Lactobacillus plantarum 299v

Mulige mekanismer for bedre mucosal status og mindre translokation:

- Bedre immunmodulation
- Stimulering af mucin-produktion
- forbedrer tarmbarriere funktionen
- *Lb. plantarum* modarbejder ugunstige bakterier

14. november 2016

Jytte Josephsen

52

Lactobacillus plantarum 299v

- **ProViva** indeholder *Lactobacillus plantarum* 299v
- *ProViva* er en havre indeholdende frugtdrik

14.november 2016

Jytte Josephsen

53

ProViva

Lactobacillus plantarum 299v

<http://www.probi.se/>

14.november 2016

Jytte Josephsen

54

Literatur om *Lactobacillus plantarum* 299v

- Molin, G. 2001. Probiotics in food not containing milk or milk constituents, with special reference to *Lactobacillus plantarum* 299v. *American Journal of Clinical Nutrition* 73: 380S-385S
- Molin, G., 2003. The role of *Lactobacillus plantarum* in foods and in human health. Chapter 13, pp. 305-342. In: *Handbook of fermented functional foods*. (Ed. Farnworth R.E.) ISBN 0-8493-1372-4
- Molin, G., Jeppsson, B., Johansson, M.-L., Ahmé, S., Nobaek, S., Ståhl, M. and Bengtmark, S. 1993. Numerical taxonomy of *Lactobacillus* spp. associated to healthy and diseased mucosa of the human intestines. *Journal of Applied Bacteriology* 74: 314-323.
- Johansson, M.-L., Quednau, M., Ahmé, S. and Molin, G. 1995. Classification of *Lactobacillus plantarum* by restriction endonuclease analysis of total chromosomal DNA using conventional agarose gel electrophoresis. *International Journal of Systematic Bacteriology* 45: 670-675.
- Johansson, M.-L., Quednau, M., Molin, G. and Ahmé, S. 1995. Randomly Amplified Polymorphic DNA (RAPD) for rapid typing of *Lactobacillus plantarum* strains. *Letters in Applied Microbiology* 21: 155-159
- Bukowska, H., Piezł-Mróz, J., Jastrzebska, M., Chelstowski, K. And Naruszewicz, M. 1998. **Significant decrease in fibrinogen and LDL-cholesterol levels** upon supplementation of diet with *Lactobacillus plantarum* in subjects with moderately elevated cholesterol. *Atherosclerosis* 137: 437-438.
- Johansson, M.-L., Molin, G., Jeppsson, B., Nobaek, S., Ahmé, S. and Bengtmark, S. 1993. Administration of different *Lactobacillus* strains in fermented oatmeal soup: **in vivo** colonization and effect on the indigenous flora. *Applied and Environmental Microbiology* 59: 15-20.

14.november 2016

Jytte Josephsen

55

- Johansson, M.-L., Nobaek, S., Berggren, A., Jeppsson, B., Ahmé, S., Nyman, M., Björck, I. and Molin, G. 1998. Survival of *Lactobacillus plantarum* DSM 9843 (299v), and effect on the short-chain fatty acid content of faeces after ingestion of a rose-hip drink with fermented oats. *International Journal of Food Microbiology* 42: 29-38.
- Niedzielin, K., Kordecki, H. and Birkenfeld, B. 2001. A controlled double-blind, randomized study on the efficacy of *Lactobacillus plantarum* 299v in patients with irritable bowel syndrome. *European Journal of Gastroenterology and Hepatology* 13:1-5
- Nobaek, S., Johansson, M.-L., Molin, G., Ahmé, S. and Jeppsson, B. 2000. Alteration of intestinal microflora is associated with reduction in abdominal bloating and pain in patients with irritable bowel syndrome (IBS). *American Journal of Gastroenterology* 95: 1231-1238.
- Cunningham-Rundles, S., Ahmé, S., Bengtmark, S., Johann-Liang, R., Marshall, F., Metakis, L., Califano, C., Dunn, A.-M., Grasse, C., Hinds, G. And Cervia, J. 2000. **Probiotics and immune response**. *American Journal of Gastroenterology* 95: 522-525.
- Adlerberth, L., Ahmé, S., Johansson, M.-L., Molin, G. and Wald, A.E. 1996. **A mannose-specific adherence mechanism in *Lactobacillus plantarum* conferring binding to the human colonic cell line HT-29**. *Applied and Environmental Microbiology* 62: 2244-2251.
- Mack, D. R., Michail, S., Wei, S., McDougall, L. and Hollingsworth, M. 1999. **Probiotics inhibit enteropathogenic *E. coli* adherence in vitro** by inducing intestinal mucin gene expression. *American Journal of Physiology*, 276: G941-G950.
- Mack, D. R., Ahme, S., Hyde, L., Wei, S. & Hollingsworth M.A. (2003) **Extracellular MUC3 mucin secretion follows adherence** of *Lactobacillus* strains to intestinal epithelial cells in vitro. *Gut*, Vol. 52, No. 6: 827-833

14.november 2016

Jytte Josephsen

56

Probiotikas virkning på Immunsystemet

- Nogle probiotika kan øge eller undertrykke immunresponsen
- Påvirkningen finder sted i tyndtarmen
- Sandsynligvis sker påvirkningen ved stimulering af T-cellerne
- Kan måske påvirke prototypiske smitsomme sygdomme, autoimmune og allergiske lidelser, herunder:
- astma, Crohns sygdom, multipel sklerose, type 1 diabetes, mellitus og atopisk eksem.

14.november 2016

Jytte Josephsen

57

Reduced risiko af blære og tyktarmskræft (indikationer)

- Binding af toxiner
- Nedregulation af tarmmikrobielle enzyme aktiviteter
- Modulerer immune responsen
- Ødelæggelse og/eller hæmning af tumor celler
  - *Lactobacillus acidophilus* NCFB1748
  - *Lactobacillus acidophilus* NFCM
  - *Lactobacillus rhamnosus* GG

14.november 2016

Jytte Josephsen

58

Probiotika

HVAD ER ACTIMEL OG HVAD INDEHOLDER DET?

ACTIMEL er en frisk drikke-yoghurt med probiotiske bakteriekulturer. Hver lille flaske indeholder milliarder af aktive mælkesyrebakterier af typen *Lactobacillus Casei Defensis*, som harmonerer med din maves egen bakterieflora.

At drikke Actimel hver dag er en god kostvane og en del af et afbalanceret dagligt kostindtag.

- *Streptococcus thermophilus*
- *Lactobacillus bulgaricus*
- *Lactobacillus casei*

14.november 2016

Jytte Josephsen

59

Alle CULTURA produkterne har et højt indhold af de aktive mælkesyrekulturer såsom *L. acidophilus* og Bifido. Arla har udviklet den nye unikke mælkesyrekultur, *Lactobacillus casei* F19. Som *L. acidophilus* og Bifido er *Lactobacillus casei* F19 en naturlig del af den menneskelige tarmflora og hjælper aktivt med at holde maven sund. CULTURA er det eneste produkt, hvor du også finder *Lactobacillus casei* F19.

14.november 2016

Jytte Josephsen

60

Prebiotic

- 'Lunch box' for the probiotic microorganisms
- A non-digestible food ingredient that beneficially affects the host by selectively stimulating the growth and/or the activity for a limited number of bacteria already resident in the colon

14.november 2016

Jytte Josephsen

61

Det er først efter en omfattende forståelse af strukturen, tæthed og funktion af tarmens mikrobiota

- at man måske kan bruge denne viden til kostanbefalinger og behandlingsmetoder
- så vi kan opnå en sund tarm i et sundt legeme

14.november 2016

Jytte Josephsen

62